

**Onderzoek psychiatrische comorbiditeit bij methadon-patiënten:
... belangrijke subgroep heeft ook ADHD!**

Door Pieter Jan Carpentier

Nieuwsbrief Kenniscentrum ADHD bij volwassenen, jaargang 10, nummer 1, maart 2008

Al veel langer ben ik gebiologeerd door de associatie ADHD en verslaving. In de afgelopen jaren heb ik mij hierin verdiept door deel te nemen aan een onderzoek binnen Novadic-Kentron, Instelling voor Verslavingszorg, naar de psychiatrische comorbiditeit en de verslaving bij methadonpatiënten (opiaatafhankelijke patiënten in onderhoudsbehandeling met methadon). De eerste resultaten hiervan werden tijdens een drukbezocht symposium op 28 juni 2007 te 's-Hertogenbosch gepresenteerd.

Afhankelijkheid van heroïne is een ernstige en invaliderende verslaving, die patiënten noodgedwongen snel in contact met de hulpverlening brengt. Substitutiebehandeling met methadon (Methadone Maintenance Therapy, MMT) is vrij snel na de introductie in 1964 het voornaamste behandelaanbod geworden voor deze patiëntengroep. De behandeling blijkt beperkt effectief: heroïneverslaving blijft gekenmerkt door een hoge morbiditeit en mortaliteit. Eén van de oorzaken is dat er in de praktijk van de methadonverstrekking te weinig rekening gehouden wordt met de aanzienlijke psychiatrische problematiek van deze patiënten. Om deze uit de onderzoeksliteratuur bekende bevindingen met eigen gegevens te kunnen staven, en zo een bijdrage te leveren aan de verbetering van de behandeling, werd de hele patiëntengroep van de methadonpost te Eindhoven doorgelicht.

Via een uitgebreide batterij onderzoeksinstrumenten werd bij 200 methadonpatiënten een fors verhoogde prevalentie van diverse psychopathologie vastgesteld:

Zowel stemmingsstoornissen, angststoornissen als psychotische stoornissen kwamen in hoge mate voor. Meerdere patiënten hadden meerdere stoornissen.

Bovendien was er bij de meeste opiaatafhankelijke patiënten sprake van meervoudige verslavingsproblematiek, waarbij alcohol- en cocaïneverslaving de belangrijkste bijkomende problemen vormden.

Bij de meerderheid van de onderzochte patiënten werd een vermoedelijke persoonlijkheidsstoornis aangetoond. Bij bijna 40 % werd een antisociale persoonlijkheidsstoornis vastgesteld.

De meerderheid van de patiënten (60%) had een voorgeschiedenis van ernstige gedragsproblematiek in de jeugd (Conduct Disorder).

Bovendien werd bij 21% van de patiënten persisterende ADHD vastgesteld en bij 8% werd de diagnose vermoed. Dank zij betrouwbare onderzoeksgegevens kon worden aangetoond dat een nog grotere groep (27%) op de kinderleeftijd ADHD had (en bij nog eens 15% waren mogelijke, maar geen overtuigende aanwijzingen voor deze diagnose). Deze bevindingen komen overeen met de resultaten van andere onderzoeken bij patiënten met diverse verslavingsproblemen, waarbij steeds een belangrijke minderheid (gemiddeld 20 – 30%) ook ADHD heeft.

Dit onderzoek illustreert de verwevenheid van psychiatrische stoornissen en verslaving, en de rol die gedragsproblemen op de kinderleeftijd (ADHD, maar met name Conduct Disorder) hierin spelen. Opiaatafhankelijkheid mag daarom niet meer als een geïsoleerde stoornis beschouwd worden, maar moet gezien worden in de context van complexe en meervoudige psychiatrische problematiek, die vaak/meestal al in de vroege jeugd begint (ADHD, CD). Dit biedt ook perspectieven voor preventie.

Deze forse psychiatrische comorbiditeit is in belangrijke mate verantwoordelijk voor de grote problemen die methadonpatiënten hebben in hun sociaal en maatschappelijk functioneren, en voor hun verminderde levenskwaliteit. Een adequate behandeling van methadonpatiënten vereist een geïntegreerde aanpak van deze complexe psychiatrische problematiek.